

Spomini Albina Vipotnika, »našega Litostroječana« ...

»Bil sem na Čebinah...«

Ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije je vsekakor eden najvažnejših dogodkov v zgodovini slovenskega delavskega gibanja in naše socialistične revolucije. Da bi kaj več izvedeli o dogodkih pred 40 leti na Čebinah, smo zaprosili za razgovor ALBINA VIPOTNIKA, ki je bil na kongresu delegat savinjskega področja.

• »Nekaj dni pred 17. aprilom mi je povedal Slavko Šlander ali Vruč, ne spomnim se več točno, kdo je bil, naj se pripravim za pot, da se bom kot delegat partijske organizacije v Zabukovici udeležil zelo važnega sestanka. Nerodno je bilo, ker so me že pred tem opozorili, da bi ravno v tem času moral opraviti remont na jamski lokomotivi. Toda s strojevodjo sem se dogovoril — bil je tudi naš somišljenik — da še teden dni vozi z neopopravljeno lokomotivo in tako je tudi storil.

• Slavko Šlander mi je sporočil tudi javko, kjer me bo čakala zveza. Bilo je pravo aprilsko vreme, ko sem se napotil iz Zabukovice mimo Mrzlice na trboveljsko stran. Na dogovorjenem mestu blizu Katarine sem že od daleč zagledal Alojza Hohkrauta iz trboveljske partijske organizacije, ki sem ga poznal še od prej, ko v Zabukovici še nismo imeli organizacije, temveč smo bili vezani na trboveljsko.

• S tovarišem Hohkrautom sva nato nadaljevala pot proti koči na Planini in malo nad njo zavila navzdol. Ko sva se spuščala proti Čebinah — takrat seveda niti nisem vedel kam greva, saj nisem poznal pokrajine — se je že mračilo. Ustavila sva se pri cerkvi blizu Barličeve domačije, kjer naju je čakal Barlič in nama povedal, da morava še malo počakati, dokler domači ne odidejo spat.

• Ko smo tako čakali, so začele prihajati še druge skupine delegatov. Vsi mi niso bili znani, pač pa sem spoznal Venclja Perka.

• Glavni referat je imel tovariš Edvard Kardelj. Analiziral je položaj v Sloveniji glede na vojno nevarnost. Ostalih podrobnosti iz njegovega referata in kasnejše živahne razprave se ne spominjam več podrobno. Zavleklo se je že proti jutru in gospodar Barlič nas je pričel priganjati naj pohitimo, čeprav bi se radi pomenili še o tem in onem, o našem delu na terenu in o naših neposrednih nalogah. No, beseda je dala besedo in sestanek se je tako zavlekel, da so nas presenetila dekleta, ki so se še napol oblečena prikazala na vratih. Barlič jim je menda pojasnil, da smo turisti, ki gredo na izlet in da smo se v hišo prišli le pogret.

• Počasi smo se razšli. Bili smo polni vtisov in polni nalog, ki smo jih pričeli uredničevati v našem vsakdanjem delu, nam je živahno pripovedoval prijazni 70-letni sogovornik.

• Albin Vipotnik je bil v partijo sprejet dve leti prej. Bil je zaposlen kot ključavničar v domačem kraju, Zabukovici, v rudniku. Bil je aktiven član tamkajšnje Svobode, sindikatov, bil je delavski zaupnik, skratka, bil je zelo priljubljen med ljudmi, zato je lahko širil revolucionarne ideje in prakso, imel pa je tudi vse več somišljenikov. Pri delu mu je največ pomagal Slavko Šlander, takratni sekretar za celjsko področje.

• Leta 1941 se je Albin vključil v osvobodilno gibanje v Savinjski dolini, pomagal pri osnovanju Savinjske čete, kasneje bil delegat Štajerske na zasedanju SNOS v Crnomlju, delegat na II. zasedanju AVNOJ v Jajcu, vendar se ga ni mogel udeležiti, ker ni uspel pravočasno priti čez reko Savo. Je nosilec vrste državnih odlikovanj, zlatega znaka sindikatov in drugih odlikovanj. V Ljubljani živi

od leta 1947. Najprej je delal v Saturnusu, nato celih 19 let v Litostroju, od leta 1964 pa je upokojen.

• Albin Vipotnik je še vedno aktiven, je delegat v krajevni skupnosti Komandanta Staneta, dela v organizaciji ZZB NOV. Veliko je delal na kulturnem področju. Vse življenje ga privlači glasba, saj je igral violino v godalnem orkestru, vodil je tamburaški zbor, tudi sedaj rad zaigra na kitaro in zapoje. V veliko veselje mu je obdelovanje vrta ob hiši, rad je v naravi, zato veliko zahaja v hribe. Prav neprestano gibanje ga ohranja in mu daje novih moči. Rad se spominja dogodkov pred 40 leti, saj je sodeloval pri pomembnem zgodovinskem trenutku našega delavskega gibanja, ki mu je pravzaprav predan vse življenje.

F. Rozman

Pogovarjal se je F. R.

15. APRIL — DAN ŽELEZNIČARJEV

15. aprila 1920. leta se je začela splošna stavka jugoslovanskih železničarjev, ki je dosegla višek 24. aprila na Zaloški cesti v Ljubljani, ko je pod streli žandarjev padlo 14 žrtev.

Povod za stavko je bilo nespoštovanje določil »Protokola sporazuma«, ki so ga v jeseni 1919. leta podpisali predstavniki Splošne železničarske organizacije Jugoslavije v imenu 49.000 jugoslovanskih železničarjev in tedanje vlade. Od samega podpisa je vlada izigravala sporazum, kar je pomenilo praktičen dokaz nemoči pred organiziranim delavstvom.

Posledica takšnega ravnanja reakcionarne vlade je bila splošna stavka, pred katero pa je bila cela vrsta lokalnih železničarskih stavk po Jugoslaviji. Železničarji v tej bitki niso ostali sami, saj so se jim solidarno pridružili tudi kovinarji in rudarji.

Odgovor na poskuse, da bi vlada zlomila stavko, je bila manifestacija delavskega razreda. Delavci so se zbrali na Zaloški cesti ter krenili proti središču mesta. Na Zaloški jih je prestregel kordon žandarmerije in policije, počili so streli in padlo je 14 delavcev, ranjenih pa je bilo 75 — največ seveda železničarjev.